

v/ Ole Midthun

Statsforvalteren Innlandet
sfinpost@statsforvalteren.no

Klage på vedtak om utvidelse av snøscooterløyper for fornøyleseskjøring i Engerdal kommune

Naturvernforbundet i Innlandet klager med dette inn Engerdal kommunes vedtak av 11.10.23 om utvidelse av snøscooterløyper for fornøyleseskjøring fra Hylleråsen til Rødalen og Svenskegrensa.

Bakgrunnen for klagen er at Naturvernforbundet er av den klare oppfatning at vedtatt løype-trase bryter med flere lovbestemmelser og intensjoner i naturmangfoldloven og motorferdse-loven. Både Engerdal kommune og Statsforvalteren i Innlandet er gjort kjent med vår vurdering i hørings svar datert 25.08.23, -samt over telefon til Statsforvalteren i forkant av hørings-fristen. Engerdal kommune har valgt å vedta snøscootertraseen fra Hylleråsen til Rødalen, uten endringer i trasevalg.

Vårt nevnte høringsinnspill belyser hvor vi mener kommunens utredning og forslag til løype-trase mellom Hylleråsen og Rødalen på flere punkter bryter med motorferdsellovens og naturmangfoldlovens bestemmelser og intensjoner. Vi ber følgelig Statsforvalteren klagebe-handle følgende saksområder, hvor vi mener lovverk og retningslinjer er brutt:

Villmarksområdet Rødalen

Sensitive arter

Når det gjelder konsekvensutredningen for villmarksområdet Rødalen, er særdeles viktige naturkvaliteter og tre sensitive arter unnlatt nevnt i kommunens utredning. Som nevnt i vårt hørings svar av 25.08.23 opplyser Engerdal kommune at de har vært i kontakt med Statsfor-valteren hva angår sjekk av sensitive arter, mens ingen slike arter var nevnt i verken fag- eller saksutredning for området Rødalen. Et enkelt søk i den offentlige tilgjengelige Rovbasen (www.rovbase.no) viser blant annet at det i Rødalen er påvist jevnlig forekomst av både brunbjørn og jerv de senere årene, begge sterkt truet (EN) i norsk rødliste for arter av 2021. Flere individer av brunbjørn er bekreftet gjennom DNA-analyser, og observasjoner av bjørn i Røda-len tidlig på våren sannsynliggjør at arten benytter områdene også til overvintring. Statsforval-kan sitte på eventuelle opplysninger om hiregistreringer.

Den sterkt truet fjellreven (EN) er bekreftet forekommende i området ved Rødalen både i 2022 og 2023. Norsk Insitutt for Naturforskning bekrefter at det er påvist yngling i området disse årene (Nina Eide, pers. medd.). Både Naturvernforbundet og NINA understreker at reg-istrering av fjellrev i dette området er særdeles unikt og svært viktig i norsk-svensk forvalt-ningssammenheng. Studier i Norge og Sverige har vist at fjellreven benytter leveområder på 20-30 km². Da denne forekomsten er relativ nylig kjent, kan kjølområdet mot Sverige ha flere hi som foreløpig ikke er registrert, også nede i selve Rødalen. Fjellrev er Norges eneste prioriterte pattedyrart, hjemlet i egen forskrift. Dette innebærer at det er knyttet et særlig na-sjonalt ansvar for å ivareta arten, og at utbredelsen i Norge er av internasjonal betydning.

Naturvernforbundet påpekte også i sin høringsuttalelse at Rødalen er et særdeles viktig vin-ter- og vårhabitat for lirype, -en art som lett kan forstyrres av menneskelig ferdsel særlig in-nenfor hekketerritorier på vårparten mens det enda er snø og scooterføre. Det er sentralt å merke seg at lirype var på rødlista i perioden 2015-2021 pga. dramatisk bestandsnedgang i

Norge, samt at Statskog valgte å frede rype fra jakt i Sør-Norge da årets takseringer (2023) var svært lave.

Alle disse nevnte artene er forventet å kunne påvirkes klart negativt av en snøscooterløype for fornøyleskjøring gjennom Rødalen, med bakgrunn i økt ferdsel i fjellet, gjentakende støy-/syns-/lysforstyrrelser. Særlig syn, lukt og bevegelser av åpne kjøretøy og personer i fjellet er påvist å påvirke en rekke dyrearter negativt. Løypa vil i tillegg få toveis trafikk med planlagt påkobling til svensk snøscooterled. Økt ferdsel i fjellet vil også medføre økt mattilgang for rødrev, en sterk konkurrent til fjellreven (matrester, fisk på isen mm).

Engerdal kommune har følgelig ikke ihensyntatt sensitive arter slik loverket krever, jf. Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark etc. § 4a, 5. ledd:

«Ved fastsetting av løypene skal kommunen ta særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet. Kommunen skal også ta hensyn til naturmangfold, bolig- og hytteområder...»

«Og Naturmangfoldlovens § 6 (om generell aktsomhetsplikt): «Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i § 4 og 5.»

INON-områder og særegent landskap

Rødalen er videre kategorisert å inneha alle kvaliteter av inngrepsfrie områder, fra 1 km avstand fra tekniske inngrep nærmest Litlråsen til over 5 km avstand fra tekniske inngrep lengst innerst i dalen mot svenskegrensa.

Landskapet har også særegne kvartærgeologiske kvaliteter, med velutviklede rogenmorener i området fra riksgrensa og sørover Rødalen til Litleråsen.

Snøscooterløype gjennom svært viktig friluftsområde

Både Rødalen og det meste av øvrig trasevalg til snøscooterløypa fra Hylleråsen ligger innenfor et «svært viktig friluftslivsområde» som kommunen har kartlagt. Kommunen beskriver området i Østfjellet slik: *«Gammelsetra, Lilleråsen, Røsetra og Rødalen er vurdert som svært viktige friluftsområder med et utbredt stinett og skiløyper. Området er populært for småviltjakt og fiske. Områdene er mye brukt av de som har hytter i området, men også av andre. Gammelsetra og Lilleråsen er en av Engerdal kommunes største og viktigste hytteområder».*

Området Rødalen vil med en snøscooterled for fornøyleskjøring til Sverige endre karakter fra et tilnærmet støyfritt villmarksområde, til et sterkt berørt område. Engerdal kommune beskriver selv i sin utredning at «scootertraseen vil medføre støy i et fra før tilnærmet støyfritt område i Rødalen».

Ved fastsetting av løypene skal kommunen ta særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet. m.v., jf. Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark etc. § 4a, 5. ledd.

Arter med bufferzoner

Engerdal kommune har verken nevnt heller valgt å ihensynta en kjent hekkelokalitet for den sensitive arten kongeørn i sin utredning eller sitt vedtak med fastsetting av løypetraseen. Naturvernforbundet Innlandet opplyste den 25.08.23 både Engerdal kommune og Statsforvalteren Innlandet om at snøscootertraseen ligger godt innenfor bufferzonen på 1500 m fra hekkelokaliteten. Vedtaket er følgelig i strid med Miljødirektoratets krav til bufferzoner, samt til Naturmangfoldloven § 6 om generell aktsomhetsplikt.

Løype gjennom foreslått verneområde

Som påpekt i vårt høringssvar av 24.08.23 er snøscootertraseen planlagt og nå vedtatt gjennom et område foreslått til frivillig vern i Basdalen. Jamfør motorferdselloven § 4a, 4. ledd

skal snøscooterløyper ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Statsforvalteren bekrefter at verneforslaget er i prosess, og at det ligger inne i Statsforvalterens kartdatabase over foreslåtte verneområder. Forslaget til snøscootertrase bryter etter vår klare oppfatning følgelig med juridiske bestemmelser også her.

Hytteområder

Naturvernforbundet i Innlandet har stor forståelse for den frustrasjon og bekymring svært mange av hytteeierne i området mellom Hylleråsen og Litlråsen fremviser ifm. kommunens forslag til opprettelse av snøscooterløyper for fornøyleseskjøring. Etablering av snøscooterløyper for fornøyleseskjøring inn i blindveger til hyttefelt, vil kunne føre til svært uheldig tilleggstrafikk og forstyrrelser for mange hytteiere. Det kan virke som om Engerdal kommune veger dette som et alternativ til å gi dispensasjon til nyttekjøring i medhold av motorferdselloven, noe som ikke er intensjonen med snøscooterløyper for fornøyleseskjøring. Naturvernforbundet støtter opp om de klagene som nå fremmes fra av en stor gruppe hytteeiere mot flere av løypene som nå er vedtatt. At Engerdal kommune velger å vedta en snøscootertrase hvor ca. 95 % av hytteeierne i enkelte hyttegrender har undertegnet at de ikke ønsker snøscooterløyper (i høringsbrev til kommunen), er igjen markante brudd på jf. forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark etc. § 4a, 5. ledd.

Grunnlovens § 112

Naturvernforbundet i Innlandet vil også fremheve Grunnlovens § 112 som vi mener brytes i dette vedtaket til Engerdal kommune. Her heter det at:

«Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares.»

Som nevnt ovenfor vil løypetraseen med økt ferdsel og støy i fjellet med stor sannsynlighet medføre en reduksjon av naturens produksjonsevne og mangfold. Videre vil en reduksjon av naturens stillhet og ro, samt egnete områder for skiturer for rekreasjon gjøre at en stor gruppe mennesker vil få redusert sin livskvalitet. Engerdal snøscooterforening har i dag nær 250 km løyper for fornøyleseskjøring med snøscooter, og ingen av disse medlemmene ville fått sin livskvalitet tilsvarende redusert om løypa ikke ble vedtatt. Man mister intet man ikke har.

At Engerdal kommune nå har vedtatt over 250 km snøscooterløyper er videre et stort paradoks, da det settes et stadig større krav til at kommuner skal tilstrebe en bærekraftig forvaltning for å dempe natur- og klimakrisen. Videre har trivsel, forekomst av depresjoner og redusert folkehelse et stadig høyere fokus både nasjonalt og internasjonalt. Mange innbyggere, hytteiere og tilreisende har nå tapt svært verdifulle rekreasjonsområder, -områder som har vært benyttet til et enkelt friluftsliv i generasjoner.

Fraværet av en bærekraftig og differensiert forvaltning

Naturvernforbundet vil gjenta at dette er fjerde runde Engerdal kommune sendte ut forslag om revidering av forskrift av snøscooterløyper for fornøyleseskjøring som resulterer i store utvidelser. Siden oppstarten av arbeidet med snøscooterløyper i 2016, har Engerdal kommune vedtatt tilsammen nær 250 km med snøscooterløyper. Lengden av snøscooterløyper utgjør nå nær 3 ganger kommunens lengdestrekning, som er 8,5 mil fra sør til nord. Engerdal kommune har i løpet av disse seks årene tilnærmet uten unntak aldri imøtekommet innspill fra private, organisasjoner og foreninger som går mot kommunens forslag om etablering av snøscooterløyper for fornøyleseskjøring. Lokaldemokratiet fungerer med andre ord ikke. Resultatet er at Statsforvalteren må klagebehandle en rekke saker fra berørte parter.

Med bakgrunn i overnevnte anmoder Naturvernforbundet i Innlandet at Statsforvalteren ugyldiggjør Engerdal kommunes vedtak om etablering av snøscooterløype for fornøyelseskjøring fra Hylleråsen til Rødalen, vedtatt i formannskapsmøte den 11.10.23 (sak PS 114/2023).

Med hilsen

Naturvernforbundet i Innlandet

Ole Midthun /s./
Leder

Vedlegg:

- Høringsuttalelsen fra Naturvernforbundet i Innlandet datert 25.08.23

Kopi:

- Miljødirektoratet, post@miljodir.no
- Innlandet fylkeskommune, post@innlandetfylke.no
- Engerdal Fjellstyre, post@engerdal-fjellstyre.no